

Нормативно-правові документи для визначення критеріїв оцінювання:

Державний стандарт повної загальної середньої освіти (постанова КМУ № 1382 від 23.11.2011 р.);

Державний стандарт базової середньої освіти (постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 р.);

Методичні рекомендації МОН України « Щодо оцінювання результатів навчання учнів у НУШ» (лист № 1/9-413 від 13.08.2021 р.);

Наказ МОН України № 1093 від 02.08.2024 р. «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів»;

Лист МОН України № 1/4895-25 від 14.03.2025 р. «Про окремі питання оцінювання результатів навчання».

Критерії оцінювання навчальних досягнень з хімії

Сучасне оцінювання результатів навчання ґрунтується на компетентнісному підході, який передбачає перевірку не лише обсягу знань, а й уміння застосовувати їх у практичних, дослідницьких та життєвих ситуаціях.

Під час оцінювання з хімії враховується формування таких ключових компетентностей:

самоосвітня – відповідальність, самостійність, здатність організувати власну діяльність;

комунікаційна – уміння логічно, грамотно й науково висловлювати думку усно й письмово;

інформаційна – здатність працювати з текстами, схемами, таблицями, формулами, джерелами даних;

критичне мислення – уміння аналізувати, робити висновки, аргументувати рішення;

предметна (хімічна) – розуміння хімічних понять, закономірностей, уміння їх застосовувати;

дослідницька – уміння планувати й проводити експеримент, аналізувати результати.

Визначальними в оцінюванні рівня навчальних досягнень учнів з хімії є особистісні результати пізнавальної діяльності, в яких відображаються загальнопредметні компетентності, набуті учнями в процесі навчання. За відмінностями між обсягом і глибиною досягнутих результатів, ступенем самостійності у виконанні завдань, здатністю використовувати знання у нових ситуаціях виокремлено рівні навчальних досягнень учнів, що оцінюються за 12-бальною шкалою. Кожний наступний рівень вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики. При оцінюванні рівня навчальних досягнень з хімії враховується: оволодіння хімічною мовою як засобом відображення знань про речовини і хімічні явища; рівень засвоєння теоретичних знань; сформованість експериментальних умінь, необхідних для виконання хімічних дослідів, передбачених навчальною програмою; здатність учнів застосовувати набуті знання на практиці; уміння розв'язувати розрахункові задачі. Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за характеристиками, наведеними в таблицях.

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються чотирирівні навчальних досягнень учнів: **початковий, середній, достатній, високий**.

Оцінювання теоретичних знань

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень / учениця розпізнає деякі хімічні об'єкти (хімічні символи, формули, явища, посуд тощо) і називає їх (на побутовому рівні).
	2	Учень / учениця описує деякі хімічні об'єкти за певними ознаками.
	3	Учень / учениця має фрагментарні уявлення з предмета вивчення і під керівництвом вчителя може відтворити окремі його частини.
II. Середній	4	Учень / учениця відтворює деякі факти, що стосуються хімічних сполук і явищ, складає за допомогою вчителя скорочену умову задачі.
	5	Учень / учениця відтворює окремі частини навчального матеріалу, дає визначення основних понять, самостійно складає і записує скорочену умову задачі.
	6	Учень / учениця послідовно відтворює значну частину навчального матеріалу, робить обчислення за готовою формулою.
III. Достатній	7	Учень / учениця відтворює навчальний матеріал, наводить приклади, за допомогою вчителя порівнює хімічні об'єкти, наводить рівняння реакцій за умовою задачі.
	8	Учень / учениця логічно відтворює фактичний і теоретичний навчальний матеріал, застосовує знання в стандартних умовах, порівнює, класифікує хімічні об'єкти, робить обчислення за рівнянням реакції, з допомогою вчителя розв'язує задачі.
	9	Учень / учениця володіє знаннями основоположних хімічних теорій і фактів, наводить приклади на підтвердження цього, аналізує інформацію, робить висновки, наводить потрібні формули речовин і рівняння реакцій; розв'язує задачі користуючись алгоритмом.
IV. Високий	10	Учень / учениця володіє навчальним матеріалом і застосовує знання на практиці, узагальнює й систематизує інформацію, робить аргументовані висновки, самостійно наводить і використовує необхідні формули для розв'язування задач.
	11	Учень / учениця володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить, оцінює і використовує інформацію з різних джерел згідно з поставленим завданням; робить узагальнюючі висновки, самостійно розв'язує задачі, формулює відповіді.
	12	Учень / учениця має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх, у тому числі в проблемних ситуаціях; аналізує додаткову інформацію; самостійно оцінює явища, приймає рішення, висловлює судження, пов'язані з речовинами та їх перетвореннями, самостійно аналізує та розв'язує задачі раціональним способом.

Оцінювання практичних робіт і лабораторних дослідів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень / учениця розпізнає деякі хімічні об'єкти (хімічні символи, формули, явища, посуд тощо) і називає їх (на побутовому рівні); знає правила безпеки під час проведення практичних робіт.
	2	Учень / учениця описує деякі хімічні об'єкти за певними ознаками; знає призначення лабораторного обладнання.
	3	Учень / учениця має фрагментарні уявлення з предмета вивчення і може відтворити окремі його частини; під керівництвом учителя виконує найпростіші хімічні досліди керівництвом вчителя може відтворити окремі його частини.
II. Середній	4	Учень / учениця знає окремі факти що стосуються хімічних сполук і явищ; складає прості прилади для проведення дослідів і виконує їх під керівництвом учителя.
	5	Учень / учениця за допомогою вчителя відтворює окремі частини навчального матеріалу, дає визначення основних понять; самостійно виконує деякі хімічні досліди, описує хід виконання, дотримується порядку на робочому місці.
	6	Учень / учениця відтворює навчальний матеріал х допомогою вчителя; описує окремі спостереження за перебігом хімічних дослідів.
III. Достатній	7	Учень / учениця самостійно відтворює значну частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя порівнює хімічні об'єкти, описує спостереження за перебігом хімічних дослідів.
	8	Учень / учениця самостійно відтворює фактичний і теоретичний навчальний матеріал, порівнює і класифікує хімічні об'єкти; самостійно виконує всі хімічні досліди згідно з інструкцією.
	9	Учень / учениця виявляє розуміння основоположних хімічних теорій і фактів, наводить приклади на підтвердження цього; робить окремі висновки з хімічних дослідів.
IV. Високий	10	Учень / учениця володіє навчальним матеріалом і застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки; робить висновки з практичної роботи.
	11	Учень / учениця володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить і використовує інформацію згідно з поставленим завданням; виконує хімічний експеримент, раціонально використовуючи обладнання і реактиви.
	12	Учень / учениця має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх у проблемних ситуаціях; аналізує додаткову інформацію; самостійно оцінює явища, пов'язані з речовинами та їх перетвореннями; робить обґрунтовані висновки з хімічного експерименту; розв'язує експериментальні задачі за власним планом.

Усна характеристика хімічного явища чи об'єкта

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень / учениця розрізняє окремі хімічні явища чи об'єкти.
	2	Учень / учениця за допомогою вчителя відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або кілька запропонованих об'єктів.
	3	Учень / учениця дає нечіткі характеристики об'єктів, за допомогою вчителя може дати їх часткову характеристику.
II. Середній	4	Учень / учениця частково відтворює текст підручника, дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою вчителя
	5	Учень / учениця відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує об'єкти чи явища за типовим планом.
	6	Учень / учениця відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику
III. Достатній	7	Учень / учениця уміє вести спостереження за навколишнім середовищем.
	8	Учень / учениця застосовує здобуті знання на практиці, уміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову хімічну номенклатуру.
	9	Учень / учениця на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт пояснює причинно-наслідкові зв'язки у природі й господарстві.
IV. Високий	10	Учень / учениця дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість хімічних понять і може їх класифікувати.
	11	Учень / учениця має високу ступінь самостійності відповіді. Правильність і науковість у викладенні матеріалу, повнота розкриття понять і закономірностей, точність уживання хімічної термінології.
	12	Учень / учениця має високу ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь. Досконало володіє і використовує статистичні та інші додаткові матеріали. Відповідь логічна та послідовна присутня доказовість у викладенні матеріалу.

Критерії оцінювання навчальних проєктів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень / учениця ознайомлений з проєктною діяльністю; робота реферативного характеру без визначення мети й завдань проєкту, а також без висновків за його результатами взята з інтернет ресурсів; учень (учениця) презентує роботу лише з допомогою вчителя; робота неестетично оформлена.
	2	Учень / учениця розкриває деякі поняття із вибраної теми проєкту; робота взята з інтернет ресурсів; учень (учениця) потребує допомоги вчителя при поясненні зображень; матеріали записані з граматичним і орфографічними помилками.
	3	Учень / учениця пояснює фрагментарні уявлення з теми проєкту і може відтворити окремі його частини; в роботі не визначена і завдання проєкту, відсутні висновки; учень (учениця) з допомогою учителя демонструє найпростіші поняття.
II. Середній	4	Учень / учениця знає окремі факти, що стосуються проєктної роботи; наводить під керівництвом вчителя прості приклади на підтвердження певної позиції; демонструє неповне розуміння теми.
	5	Учень / учениця з допомогою вчителя відтворює окремі частини проєкту, дає визначення основних понять; робота не містить наочних матеріалів, які б допомогли зрозуміти зміст проєкту.
	6	Учень / учениця відтворює матеріал з допомогою вчителя; поданий матеріал не зацікавлює інших учнів, нелогічно пов'язаний; учень (учениця) описує окремі власні спостереження.
III. Достатній	7	Учень / учениця відтворює навчальний матеріал, наводить приклади, з допомогою вчителя порівнює хімічні об'єкти, наводить рівняння реакцій за умовою задачі.
	8	Учень / учениця логічно відтворює фактичний і теоретичний навчальний матеріал, застосовує знання в стандартних умовах, порівнює, класифікує хімічні об'єкти, робить обчислення за рівнянням реакції, з допомогою вчителя розв'язує задачі.
	9	Учень / учениця володіє знаннями основоположних хімічних теорій і фактів, наводить приклади на підтвердження цього, аналізує інформацію, робить висновки, наводить потрібні формули речовин і рівняння реакцій; розв'язує задачі, користуючись алгоритмом.
IV. Високий	10	Учень / учениця володіє навчальним матеріалом і застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує інформацію, робить аргументовані висновки, самостійно наводить і використовує необхідні формули для розв'язування задач.
	11	Учень / учениця володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між явищами; самостійно знаходить, оцінює і використовує інформацію з різних джерел згідно з поставленим завданням; робить узагальнювальні висновки, самостійно розв'язує задачі, формулює відповіді.
	12	Учень / учениця має системні знання з предмета, аргументовано використовує їх, у тому числі в проблемних ситуаціях; аналізує додаткову інформацію; самостійно оцінює явища, приймає рішення, висловлює судження, пов'язані з речовинами та їх перетвореннями, самостійно аналізує та розв'язує задачі раціональним способом.

Оцінювання розв'язування розрахункових задач

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1-3	Розв'язування задач не передбачене.
II. Середній	4	Учень / учениця складає з допомогою вчителя скорочену умову задачі
	5	Учень / учениця самостійно складає і записує скорочену умову задачі
	6	Учень / учениця складає скорочену умову задачі, робить обчислення лише з готовою формулою
III. Достатній	7	Учень / учениця наводить рівняння реакцій за умовою задачі
	8	Учень / учениця робить обчислення за рівнянням реакції, з допомогою вчителя розв'язує задачі
	9	Учень / учениця наводить потрібні формули речовин і рівняння реакцій. розв'язує задачі, користуючись алгоритмом
IV. Високий	10	Учень / учениця самостійно наводить і використовує необхідні формули для розв'язування задач
	11	Учень / учениця самостійно і раціонально розв'язує задачі
	12	Учень / учениця самостійно і раціонально розв'язує задачі, розв'язує комбіновані задачі.

Оцінювання розв'язування тестів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1-3	Учень / учениця дає менше 30% правильних відповідей. Має фрагментарні знання, не розуміє змісту завдань, відповіді вибирає випадково. Компетентності проявляються на низькому рівні.
II. Середній	4-6	Учень / учениця дає 30-60% правильних відповідей. Розуміє зміст простих тестів із вибором відповіді, але має труднощі із завданнями на відповідність чи послідовність. Демонструє часткове володіння предметною та інформаційною компетентностями.
III. Достатній	7-9	Учень / учениця дає 61-85% правильних відповідей. Логічно мислить, орієнтується в різних типах тестів, правильно встановлює відповідності й послідовності. Обґрунтовує вибір відповіді, проявляє уважність, аналітичність та критичне мислення. Показує сформовані вміння застосувати знання у навчальних, побутових і природничих контекстах.
IV. Високий	10-12	Учень / учениця дає понад 85% правильних відповідей. Вільно виконує всі типи тестових завдань, швидко орієнтується в умовах, аргументує вибір, пояснює логіку відповідей. Демонструє високий рівень аналітичної, критичної, інформаційної та предметної компетентностей, здатність застосувати знання в нових ситуаціях.

Оцінювання контрольних робіт

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Не всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді неправильні.
	2	Не всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді неправильні або дуже поверхові; містять багато помилок.
	3	Не всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді неправильні або дуже поверхові; розв'язки контрольних задач відсутні або мають велику кількість помилок.
II. Середній	4	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді на суттєву кількість питань дуже стислі або поверхові; містять значну кількість помилок.
	5	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді на суттєву кількість питань дуже стислі або поверхові; містять помилки, розв'язки контрольних задач містять значну кількість помилок.
	6	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді на суттєву кількість питань дуже стислі або поверхові; містять помилки, розв'язки контрольних задач містять значну кількість неточностей.
III. Достатній	7	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді на деякі питання недостатньо змістовні; частина задач розв'язані правильно.
	8	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді на деякі питання недостатньо змістовні; наведені в цілому правильні розв'язки більшості контрольних задач, може допускати несуттєві помилки.
	9	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані; відповіді змістовні; наведені в цілому правильні розв'язки більшості контрольних задач, може допускати несуттєві помилки або розв'язок однієї задачі відсутній.
IV. Високий	10	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані глибоко й ґрунтовно; містять змістовні відповіді на теоретичні питання; наведені правильні розв'язки комбінованих задач, можуть містити до дві-три незначні неточності.
	11	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані глибоко й ґрунтовно; містять змістовні відповіді на теоретичні питання; наведені правильні розв'язки комбінованих задач, можуть містити одну незначну неточність.
	12	Всі завдання контрольної роботи опрацьовані глибоко й ґрунтовно; містять змістовні відповіді на теоретичні питання; наведені правильні розв'язки комбінованих задач.

Критерії оцінювання роботи учнів в групі

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня(учениці)
I. Початковий	1	Учень / учениця лише спостерігає за роботою товаришів, за процесом планування роботи групи, розподілу доручень, прийняття групового рішення.
	2	Учень / учениця іноді виконує навчальне завдання за допомогою товаришів, зрідка вступає у полілог або діалог, не часто погоджується з думкою однокласників, прислухається до їхніх порад.
	3	Учень / учениця іноді вступає у полілог або діалог, висловлює власну думку зрідка, не обґрунтовуючи її аргументами, намагається брати участь в оцінюванні роботи товаришів, однак дає необ'єктивну оцінку, часто спричинює конфлікти, не вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації.
II. Середній	4	Учень / учениця спостерігає за процесом планування роботи групи, розподілом доручень, прийняттям групового рішення та інколи бере у ньому участь, здійснює спроби (часто невдалі) звернутися за допомогою до членів групи, не завжди уважно слухає товаришів.
	5	Учень / учениця час від часу вступає у полілог або діалог, іноді висловлює власну думку, періодично спричинює конфлікти, виявляє недостатнє вміння знаходити вихід із конфліктної ситуації; не завжди уважно слухає товаришів.
	6	Учень / учениця може висловлювати власну думку, хоча й не зовсім вдало обґрунтовує її аргументами, часто погоджується із думкою товаришів, прислухається до окремих порад, знає етикет, інколи користується ним під час співпраці в групах, періодично бере участь в оцінюванні роботи товаришів.
III. Достатній	7	Учень / учениця періодично бере участь у процесі планування роботи групи, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, часто звертається за допомогою до товаришів, періодично надає допомогу однокласникам, у більшості випадків погоджується із думкою товаришів, інколи використовує етикетні формули під час співпраці у групах, уміє слухати товаришів, хоча може перебивати їх під час спілкування, намагається не провокувати конфлікти, однак буває їх спричинює, не завжди вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації.
	8	Учень / учениця намагається у більшості випадків брати активну участь у полілозі або діалозі, процесі планування роботи групи, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, виявляє здатність до партнерської співпраці, здійснює спроби навчати товаришів, періодично бере участь в оцінюванні роботи однокласників, намагається об'єктивно їх оцінити, не провокувати конфлікти, однак інколи їх спричинює, вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації.
	9	Учень / учениця бере активну участь у процесі планування роботи групи, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, полілозі або діалозі, висловлює власну думку й намагається її довести, використовуючи аргументи, завжди використовує етикетні формули під час співпраці у групах, уміє слухати товариша, не перебиває його під час спілкування, намагається не провокувати конфлікти, вміє знаходити вихід із конфліктної ситуації, бере участь в оцінюванні роботи однокласників, доповідає класу про результати роботи групи.

IV. Високий	10	Учень / учениця бере активну участь у процесі планування й виконання завдання у групах, розподілі доручень, прийнятті групового рішення, полілозі або діалозі, у разі потреби звертається за допомогою до товаришів, надає їм допомогу, завжди використовує етикетні формули під час співпраці у групах, уміє слухати товариша, не перебиває його під час спілкування, бере участь в оцінюванні роботи однокласників, об'єктивно їх оцінює, доповідає класу про результати групової роботи, формулює висновки.
	11	Учень / учениця може навчати своїх товаришів, виявляє до них повагу, систематично бере активну участь у полілозі або діалозі, уміє висловлювати власну думку, наводить аргументи для її доведення, погоджується з думкою однокласників за умови наведення аргументів, уміло користується необхідними етикетними формулами, уміє уважно слухати інших, не провокує виникнення конфлікту, докладає усіх зусиль для його залагодження у випадку виникнення, об'єктивно оцінює товаришів, доповідає класу про результати групової роботи, чітко формулює висновки.
	12	Учень / учениця надає підтримку іншим членам групи, заохочує їх до роботи, виявляє протиріччя в аналізі явища, вдало узагальнює думки інших і просуває роботу групи вперед, вносить вдалі пропозиції, які враховує вся група, систематично користується необхідними етикетними формулами; уміє уважно слухати інших, докладає усіх зусиль для залагодження конфліктів у випадку їх виникнення, об'єктивно оцінює товаришів, доповідає класу про результати групової роботи, чітко формулює і аргументує висновки.